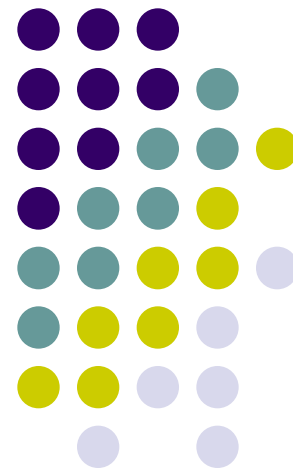

ค่าความเข้มกับสถานะการเป็นกลุ่มเสียง ธรรมชาติของเสียง ร

อ. ดร. พิทยาวัฒน์ พิทยาภรณ์
ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

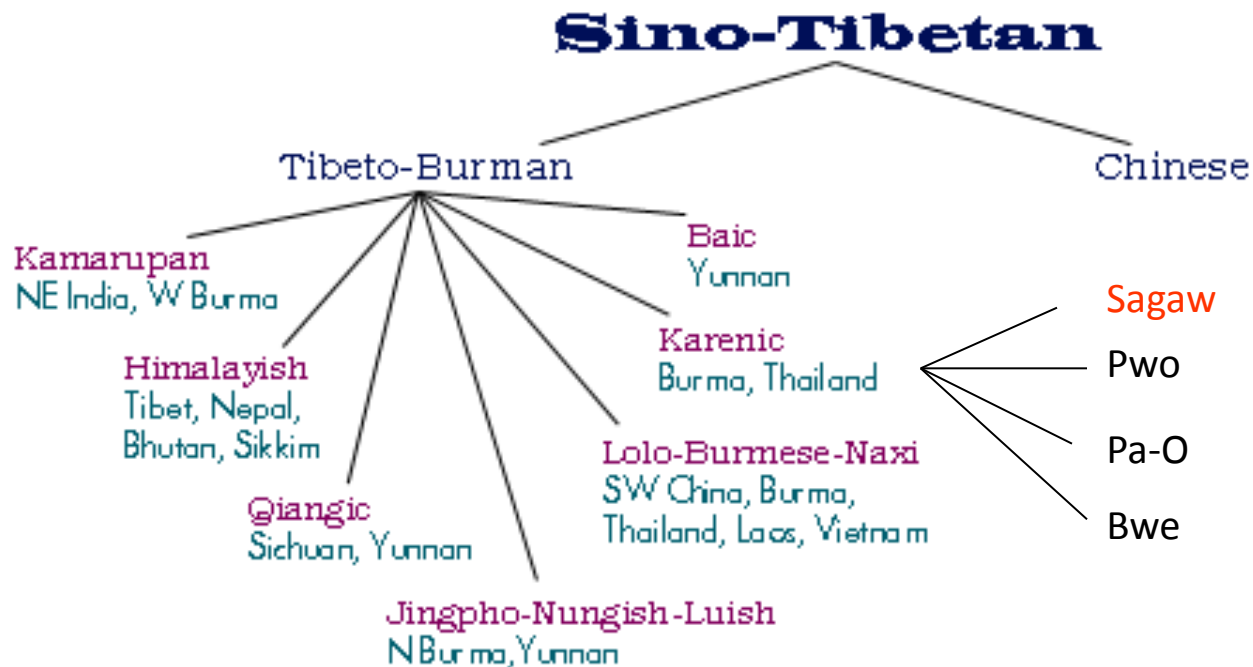

คำสำคัญ

- กลุ่มเสียงธรรมชาติ (natural class)
- พฤติกรรมทางสัทวิทยา
- กลุ่มเสียงซอนอรั้นต์ (sonorants)
- กลุ่มเสียงเหลว (liquids)
- กลุ่มเสียงข้าง (laterals)
- กลุ่มเสียง ร (rhotics)
- ความเข้ม (intensity)

ภาษากะเหรี่ยงสะกอ

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษากะเหรี่ยงสะกอ

กักไม่ก้อง

p t c k ?

กักพ่นลม

ph th ch kh

กักก้อง

b d

เสียดแทรกไม่ก้อง

s x h

เสียดแทรกก้อง

v z **y** **voiced velar fricative**

เสียงนาสิก

m n ŋ ŋ

เสียงข้าง

l

เสียงกระทบ

alveolar tap **r**

/ri4/ ‘กลิ้ง’

/yi4/ ‘บด’

/ru1/ ‘แผงคอ’

/yu1/ ‘ร่อน’

กลุ่มเสียงธรรมชาติ (Natural class)

- กลุ่มของเสียงในภาษาที่มีสัทลักษณะบางประการ และมีพฤติกรรมทางภาษาศาสตร์บางประการร่วมกัน เช่น
 - กลุ่มเสียงกัก (stops) เช่น [p], [t], [k], [b], [d], [g]
 - กลุ่มเสียงเสียดแทรก (fricatives) เช่น [f], [ϕ], [s], [z], [x], [ʝ]
 - กลุ่มเสียงเปิด (approximants) เช่น [j], [w], [l], [ʋ], [ɹ], [ɰ]
 - กลุ่มเสียงซอห์นอรันต์ (sonorants) เช่น [j], [w], [l], [r], [m], [n]
 - กลุ่มเสียง ร (rhotics) เช่น [r], [ɹ], [ɽ], [ɻ], [ʀ]

- เสียงที่อยู่ในกลุ่มเสียงธรรมชาติเดียวกันจะมีสัทลักษณะ (phonetic properties) บางอย่างร่วมกัน
- เสียงเสียดแทรกอสุ่ม (sibilants) มีความแหลมสูง โดยพลังงานจะรวมตัวอยู่ที่ช่วงความถี่สูง เช่น [s], [z], [ʃ], [ʒ], [ç], [ʝ]

- เสียงที่อยู่ในกลุ่มเสียงธรรมชาติเดียวกันจะแสดงพฤติกรรมทางสัทวิทยาบางอย่างร่วมกัน
- การทำให้เป็นพหูพจน์ในภาษาอังกฤษ
 - cat /kæt/ + -s = cats /kæts/
 - snake /snek/ + -s = snakes /sneks/
 - bath /bæθ/ + -s = baths /bæθs/
 - dog /dag/ + -s = dogs /dagz/
- เสียงเสียดแทรกอู่อสุ่ม (sibilants) ในภาษาอังกฤษ
 - price /praɪs/ + -s = prices /praɪsɪz/
 - rose /rəʊz/ + -s = roses /rəʊzɪz/
 - fish /fɪʃ/ + -s = fishes /fɪʃɪz/
 - garage /gəˈrɑːʒ/ + -s = garages /gəˈrɑːʒɪz/

กลุ่มเสียงธรรมชาติในภาษากะเหรี่ยงสะกอ

กักไม่ก้อง

p t c k ?

กักพ่นลม

ph th ch kh

กักก้อง

b d

เสียดแทรกไม่ก้อง

s x h

เสียดแทรกก้อง

v z

← เสียงอ็อบสตรูอันต์
(obstruents)

เสียงนาสิก

m n ɲ ŋ

เสียงข้าง

l

← เสียงเหลว
(liquids)

เสียง ร

alveolar tap

r

y

velar fricative

← เสียงซอโนรอันต์
(sonorants)

เสียง ร (rhotics)

- “R” sounds
- เป็นพยัญชนะก้องกังวาน (sonorant) ประเภทหนึ่ง
- เป็นกลุ่มย่อยของกลุ่มเสียงเหลว (liquids)

ปริศนาเสียง ร

- ถึงแม้ว่านักภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่เชื่อว่าเสียง ร เป็นกลุ่มเสียงธรรมชาติ แต่เสียง ร ในภาษาต่างๆก็มีลักษณะทางสัทศาสตร์ต่างกันมาก
 - ภาษาไทย: [ɾ] alveolar tap
 - ภาษาอังกฤษ: [ɹ] alveolar approximant
 - ภาษาเยอรมัน: [R] uvular trill
 - ฝรั่งเศส: [ʁ] uvular fricative
 - ภาษาสเปน: [r] alveolar trill และ [ɾ] alveolar tap

THE INTERNATIONAL PHONETIC ALPHABET (revised to 2005)

CONSONANTS (PULMONIC)

© 2005 IPA

	Bilabial	Labiodental	Dental	Alveolar	Postalveolar	Retroflex	Palatal	Velar	Uvular	Pharyngeal	Glottal
Plosive	p b			t d		ʈ ɖ	c ɟ	k ɡ	q ɢ		ʔ
Nasal	m	ɱ		n		ɳ	ɲ	ŋ	ɴ		
Trill	ʙ			ʀ					ʀ		
Tap or Flap		ⱱ		ɾ		ɽ					
Fricative	ɸ β	f v	θ ð	s z	ʃ ʒ	ʂ ʐ	ç ʝ	x	χ	ħ ʕ	h ɦ
Lateral fricative				ɬ ɮ							
Approximant		ʋ		ɹ		ɻ	j	ɰ			
Lateral approximant				l		ɭ	ʎ	ʟ			

Where symbols appear in pairs, the one to the right represents a voiced consonant. Shaded areas denote articulations judged impossible.

ปริศนาเสียง ร

- เสียงในกลุ่ม ร มีสัทลักษณะร่วมหรือไม่?
- สัทลักษณะใดเป็นสัทลักษณะร่วมของเสียงกลุ่ม ร ?

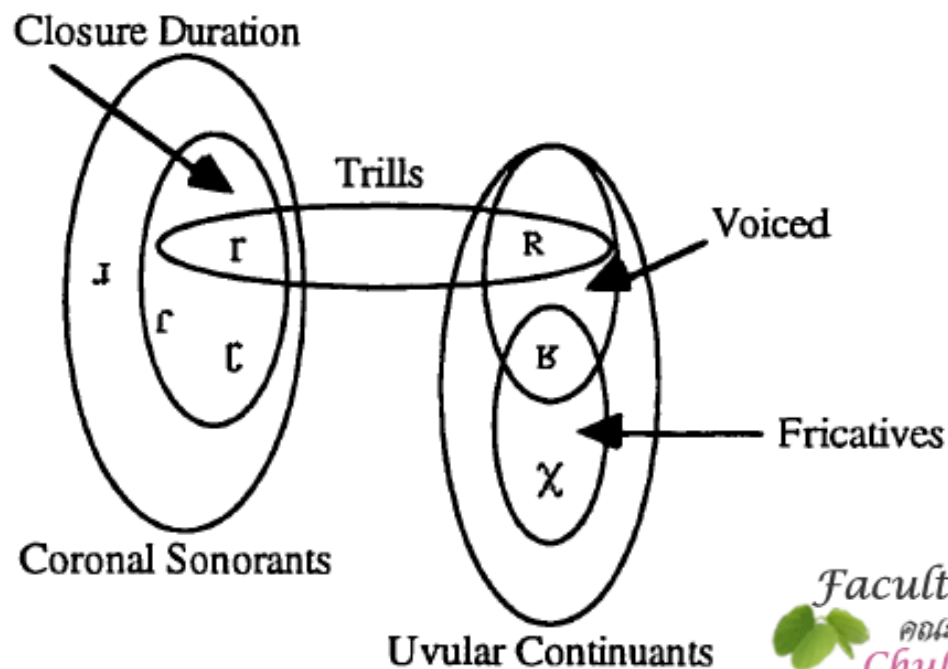
มุมมองทางเลือกเกี่ยวกับกลุ่มเสียง ร

- กลุ่มเสียง ร เป็น polymorphous category (Lindau 1985; Walsh Dickey 1997)
- กลุ่มเสียง ร เป็น category ทางสัทวิทยาไม่จำเป็นต้องมีสัทลักษณะร่วมกัน (Wiese 2001)
- กลุ่มเสียง ร ไม่เป็นกลุ่มเสียงธรรมชาติ (Maddieson 1996: 254)

เสียง ร เป็น **polymorphous category**

- Category not defined by one single property but set of properties
- Only one of the properties have to be present.

ความเป็นจริงทางสัทศาสตร์ไม่มีความสำคัญ

- กลุ่มเสียงธรรมชาติเป็น **category** ทางสัทวิทยา
- เสียง ร ในภาษาต่าง ๆ จัดเป็นกลุ่มเสียงธรรมชาติเพราะมีพฤติกรรมโดยระบบเหมือนกัน
- ไม่จำเป็นต้องมีสัทลักษณะร่วม

ความพิเศษของภาษากะเหรี่ยง

- ภาษากะเหรี่ยงมีเสียง ร ถึงสองเสียง
คือ /r/ และ /ɣ/
- เสียง /ɣ/ ไม่ได้เขียนแทนด้วย <r>
แต่เขียนแทนด้วย g
- คำที่มีเสียง /r/ และ /ɣ/ ไม่ได้มาจาก
รากศัพท์เดียวกัน
- /r/ และ /ɣ/ มีลักษณะทางสัทศาสตร์
ต่างกันมาก

	ฐานกรณ์	ลักษณะเสียง
/r/	ปุ่มเหงือก	กระทบ/รัว
/ɣ/	เพดานอ่อน	เสียดแทรก

คำถามวิจัย

เสียง ร ในภาษากะเหรี่ยงสะกอ นั้นคือ /r/ และ
/ɣ/ มีสัทลักษณะร่วมกันหรือไม่

เสียงก้องกังวาน (sonorants)

- ในทางสัทวิทยาเสียง ร- จัดเป็นพยัญชนะก้องกังวานประเภทหนึ่ง
- พยัญชนะที่การวางตัวของอวัยวะในช่องปากมีลักษณะที่ทำให้เกิดการสั่นของเส้นเสียงแบบจับพลัน (spontaneous voicing) ได้
- เสียงก้องกังวานมีสัญลักษณ์ [+sonorant] เป็นองค์ประกอบสำคัญ
- เสียงก้องกังวานมีพลังประจำเสียง (sonority) สูง

ลักษณะทางกลศาสตร์ของเสียงก้องกังวาน

- ลักษณะทางกลศาสตร์ของ **[+sonorant]** คือมีพลังงานสูงในช่วงความถี่สั้นพ้อง (formant frequency) ที่ 1 และ 2 (Stevens and Keyser 1989)
- ลักษณะทางกลศาสตร์ที่แสดงพลังประจำเสียง คือ ความเข้มของเสียง
- เสียงที่มีพลังประจำเสียงสูงจะมีความเข้มของเสียงสูง (Parker 2002)

เสียงพยัญชนะก้องกังวานในภาษากะเหรี่ยงสะกอ

เสียงนาสิก

m n ɲ ŋ

เสียงข้าง

l

เสียง ร

r

ɣ

alveolar tap

velar fricative

เสียงสกดกั้น (obstruents)

- เสียงพยัญชนะที่ไม่ได้เป็นเสียงก้องกังวานจัดเป็นเสียงสกดกั้น
- เสียงสกดกั้นมีสัญลักษณ์ **[-sonorant]** เป็นองค์ประกอบสำคัญ
- เสียงสกดกั้นมีพลังประจำเสียงต่ำ
- มีพลังงานต่ำในช่วงความถี่สั้นพ้อง ที่ 1 และ 2
- มีความเข้มของเสียงต่ำ

เสียงพยัญชนะสกดกั้นในภาษากะเหรี่ยงสะกอ

กักไม่ก้อง

p t c k ?

กักพ่นลม

ph th ch kh

กักก้อง

b d

เสียดแทรกไม่ก้อง

s x h

เสียดแทรกก้อง

z y

velar fricative?

รู้อะไรบ้างเกี่ยวกับเสียง ร

- ค่าความถี่ฟอร์เมนต์ (F1, F2, F3) ไม่ใช่ลักษณะร่วมของเสียงในกลุ่มเสียง ร (Lindau 1985)
- ภาษาดัตช์ถิ่นบางถิ่นมีการเปรียบเทียบต่างระหว่างเสียง obstruent /y/ และเสียง ร /ʏ/ ในทางสัทศาสตร์ เสียงทั้งสองต่างกันที่ความเข้ม (Brugman ms.)
- ในทางสัทวิทยา ลักษณะสำคัญที่สุดของเสียง ร คือ มีพลังประจำเสียง (sonority) มากกว่าพยัญชนะเสียงนาสิกแต่น้อยกว่าเสียงกึ่งสระ (Wiese 2001)

แนวคิดในการวิจัย

- ถ้าความเข้มเป็นสัณฐานร่วมของเสียงกลุ่ม ร โครงสร้างความเข้มของเสียง ร ทั้งสองควรมีลักษณะคล้ายกัน แต่แตกต่างจากโครงสร้างความเข้มเสียงพยัญชนะอื่นๆในภาษากะเหรี่ยงสะกอ
- เปรียบเทียบโครงสร้างความเข้ม (**intensity profile**) ระหว่างเสียง ร ทั้งสอง
- เปรียบเทียบโครงสร้างความเข้มของเสียง ร ทั้งสองกับเสียงอื่นๆ

สมมติฐาน

- สามารถใช้โครงสร้างความเข้ม (intensity profile) จัดเสียง ร ในภาษากะเหรี่ยงสะกอ /r/ และ /ɣ/ อยู่ในกลุ่มเดียวกันแต่แยกจากเสียงอื่นๆ ได้
- สามารถใช้โครงสร้างความเข้มจัดเสียง ร ในภาษากะเหรี่ยงสะกออยู่ในกลุ่มเดียวกับ /l/ ได้ แต่แยกจากเสียงอื่นๆ ได้
- สามารถใช้โครงสร้างความเข้มแยกเสียงเหลว /r/, /ɣ/ และ /l/ ในภาษากะเหรี่ยงสะกอออกจากเสียงนาสิกและเสียง obstruents ได้

การเก็บข้อมูลเบื้องต้น

- วิเคราะห์ระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงสะกอ
 - ผู้บอกภาษาจากบ้านสตห้วยนา ต. แม่เหาะ อ. แม่สะเรียง จ. แม่ฮ่องสอน

- สร้างรายการคำเพื่อใช้เก็บข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์
- แหล่งข้อมูล
 - ผู้บอกภาษา
 - พจนานุกรมไทย-กะเหรี่ยง (สุริยา รัตนกุล 2529)
 - The phonology of Sgaw Karen with comparisons with Thai (1983)
- คำพยางค์เดี่ยว จำนวนประมาณ 112 คำ
 - มีพยัญชนะเหลว พยัญชนะนาสิก และพยัญชนะเสียดแทรกเป็นพยัญชนะต้น
 - เฉพาะพยัญชนะต้นฐานปุ่มเหงือกและฐานเพดานอ่อน

- พยัญชนะต้นของคำในรายการคำ

เสียดแทรกไม่ก้อง	S	X
เสียดแทรกก้อง	Z	
เสียงนาสิก	n	η
เสียงข้าง	l	
เสียง ร	r	ʏ

เก็บข้อมูลภาคสนาม

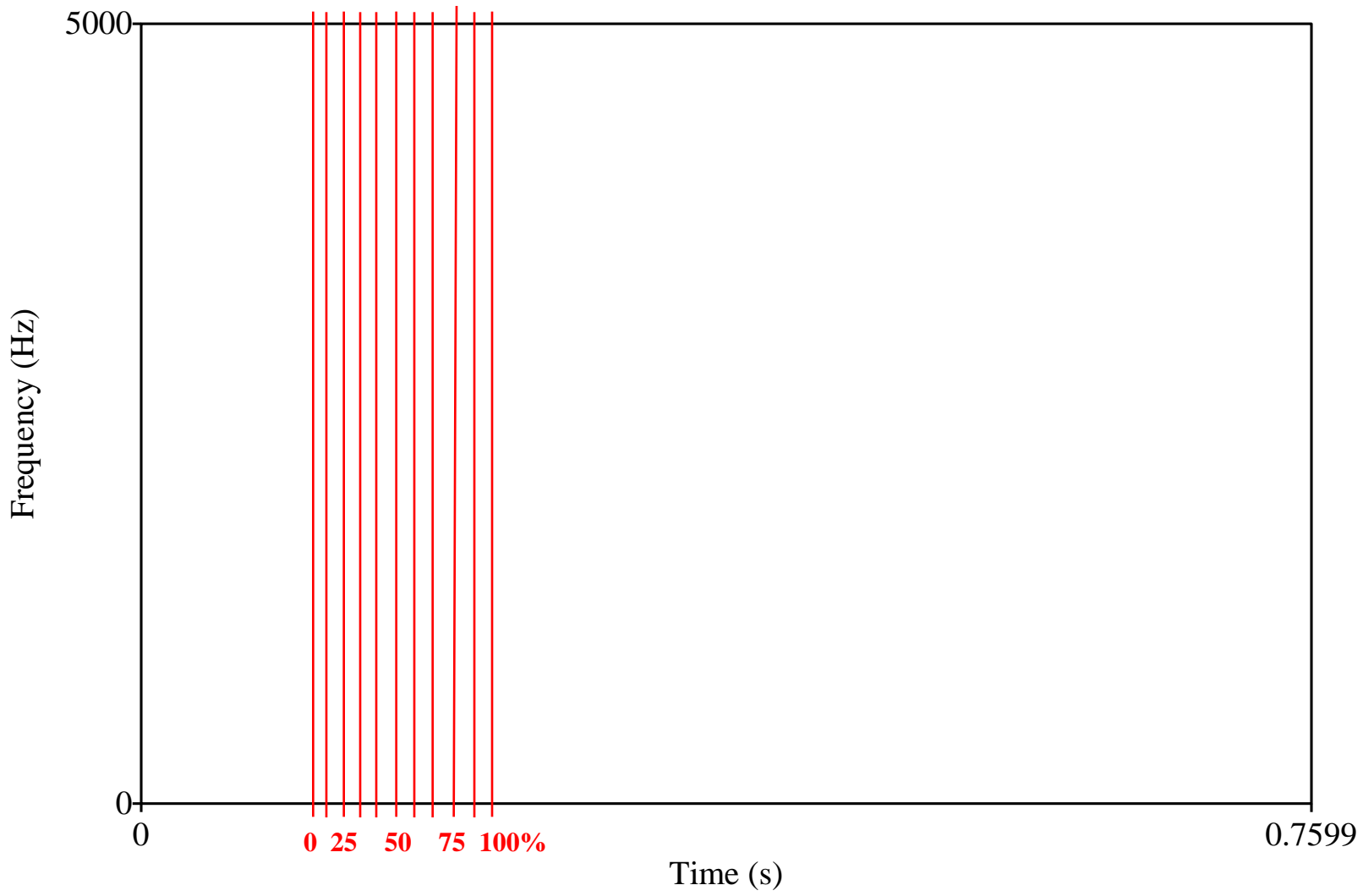
- ภาคสนามที่บ้านสุดห้วยนา ต. แม่เหาะ อ. แม่สะเรียง จ. แม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ 11-15 ต.ค. 2553
 - บันทึกคำตามรายการคำในกรอบประโยค
cx4 te5 ____ sr3 cu5 ‘ฉันพูดว่า ____ 3 ครั้ง’
 - บันทึกคำละ 3 ครั้ง
 - ผู้บอกภาษา 10 คน (หญิง 5 คน ชาย 5 คน)

การวัดค่าทางกลศาสตร์

- ค่าที่วัด
 - วัดความเข้ม (intensity)
 - ค่าความสูงคลื่นเสียงที่ความถี่สัมพัทธ์ที่ 1
 - ค่าความสูงคลื่นเสียงที่ความถี่สัมพัทธ์ที่ 3 (A1)
 - ค่าความถี่มูลฐาน (F0)
 - ค่าระยะเวลาของพยัญชนะต้น
- วัดค่าที่จุดเวลา 10 จุดตลอดความยาวของพยัญชนะ (ทุก ๆ 10%)

- Praat (version 5.1.15)
- ปรับค่า (**normalize**) ความเข้มเสียงด้วยการปรับมาตรา (**scaling**)
ให้ค่าความเข้มสูงสุดของทุกประโยคเป็น **0.99**

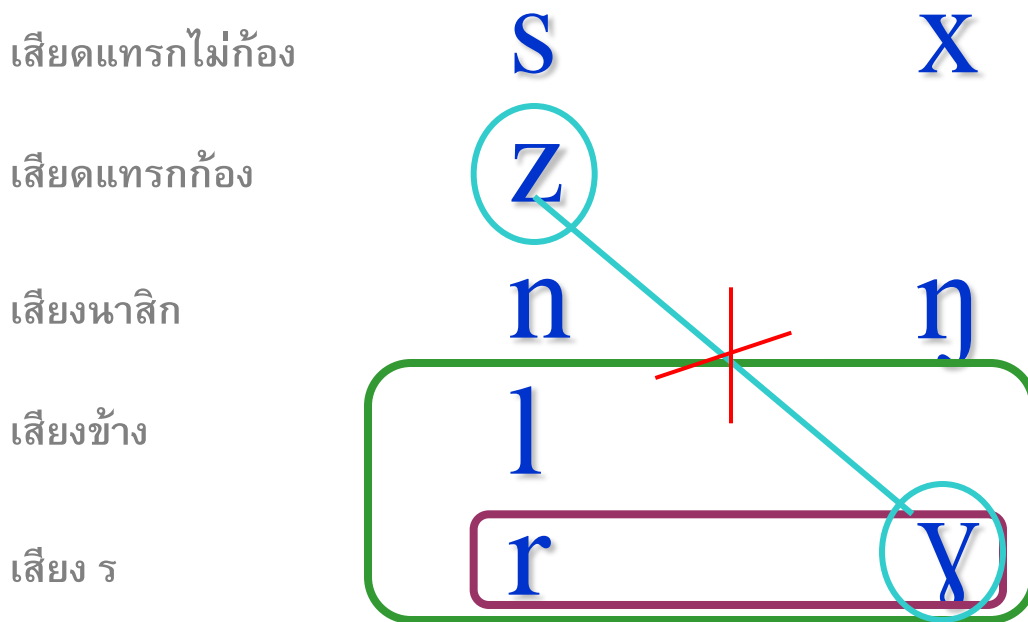
 /ri4/ ‘กริ่ง’

การวิเคราะห์ทางสถิติ

- การวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant analysis)
 - ผู้ศึกษาจะต้องแบ่งกลุ่มข้อมูลมาก่อน
 - ศึกษาเพื่อหาปัจจัยที่ทำให้กลุ่มต่าง
- คำถาม
 - มีตัวแปรใดที่ใช้จำแนกเสียงออกเป็นเสียงก้องกังวานและพยัญชนะสกัดกันได้หรือไม่
 - มีตัวแปรใดที่ใช้จำแนกเสียงก้องกังวานออกเป็นเสียงแหลมและเสียงนาสิกได้หรือไม่

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลเบื้องต้น

- วิเคราะห์จำแนกประเภท (**discriminant analysis**) โดยกำหนดแบ่งข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้
 - เสียงก้องกังวาน (sonorants)
 - เสียงเหลว: /r-/, /l-/, /y-/
 - เสียงนาสิก: /n-/, /ŋ-/
 - เสียงสกัดกั้น (obstruents)
 - เสียงดแทรกก้อง: /z-/
 - เสียงเสียดแทรกไม่ก้อง: /x-/, /s-/

- สามารถใช้โครงสร้างความเข้ม (**intensity profile**) การแบ่งกลุ่มข้อมูลเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มเสียงก้องกังวาน และกลุ่มเสียงสกดกั้นได้ ถูกต้อง แต่
- แต่ไม่สามารถแยกเสียง ร /r/ และ /y/ ออกจากเสียงก้องกังวานอื่นๆ คือ /n, ŋ, l/ ได้

ค่าฟังก์ชันที่เซนทรอยด์

- ค่าของทั้งสองกลุ่มต่างกัน

	ค่าฟังก์ชันที่ เซนทรอยด์
สังกัดกัน	-1.317
ก้องกังวาน	1.222

การแยกคำตัวอย่างออกเป็นกลุ่มเสียงก้องกังวานกับกลุ่มเสียงสังกัดกันมีความ

เหมาะสม

ค่าร้อยละความถูกต้องในการพยากรณ์

- ค่าร้อยละความถูกต้องในการพยากรณ์สูงทั้งจากข้อมูลรวมและข้อมูลรายบุคคล

	เฉลี่ย	สกัดกัน	ก้องกังวาน
ข้อมูลทั้งหมด	88.4	96.3	87.0
BP	97.3	96.3	98.3
CP	89.2	86.7	91.5
KS	93.1	88.3	97.7
OS	94.3	90.1	98.3
PS	95.5	97.5	93.7
PT	94.6	93.7	95.4
SC	97.6	98.1	97.1
ST	95.2	95.0	95.4
TM	97	97.5	96.6
WM	94.3	93.1	95.4

การแยกตัวอย่างออกเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มเสียงก้องกังวานและเสียงสกัดกันมีความเหมาะสม

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value) ของตัวแปร

- หากค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value) น้อยกว่า 0.05 แสดงว่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในสองกลุ่มต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์ของ สหสัมพันธ์	P-value
a1_p8	0.757	0.000
a1_p9	0.753	0.000
a1_p7	0.735	0.000
a1_p6	0.706	0.000
a1_p5	0.703	0.000
a1_10	0.693	0.000
int_p9	0.669	0.000
a1_p4	0.653	0.000
int_p8	0.651	0.000
int_p4	0.643	0.000
f0_p3	-0.015	0.918
f0_p2	-0.006	0.650
f0_p1	-0.001	0.262

มีนัยสำคัญและ
มีสัมประสิทธิ์
ของสหสัมพันธ์
สูงสุดอันดับแรก

ไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ

ค่าสัมประสิทธิ์ของสหสัมพันธ์แสดงให้เห็นว่า **A1** และ **intensity** มีความสัมพันธ์กับการจำแนกกลุ่มมากที่สุด

ค่าความเข้มสามารถแยกกลุ่มเสียงก้องกังวาน ออกจากกลุ่มเสียงสกัดกันได้

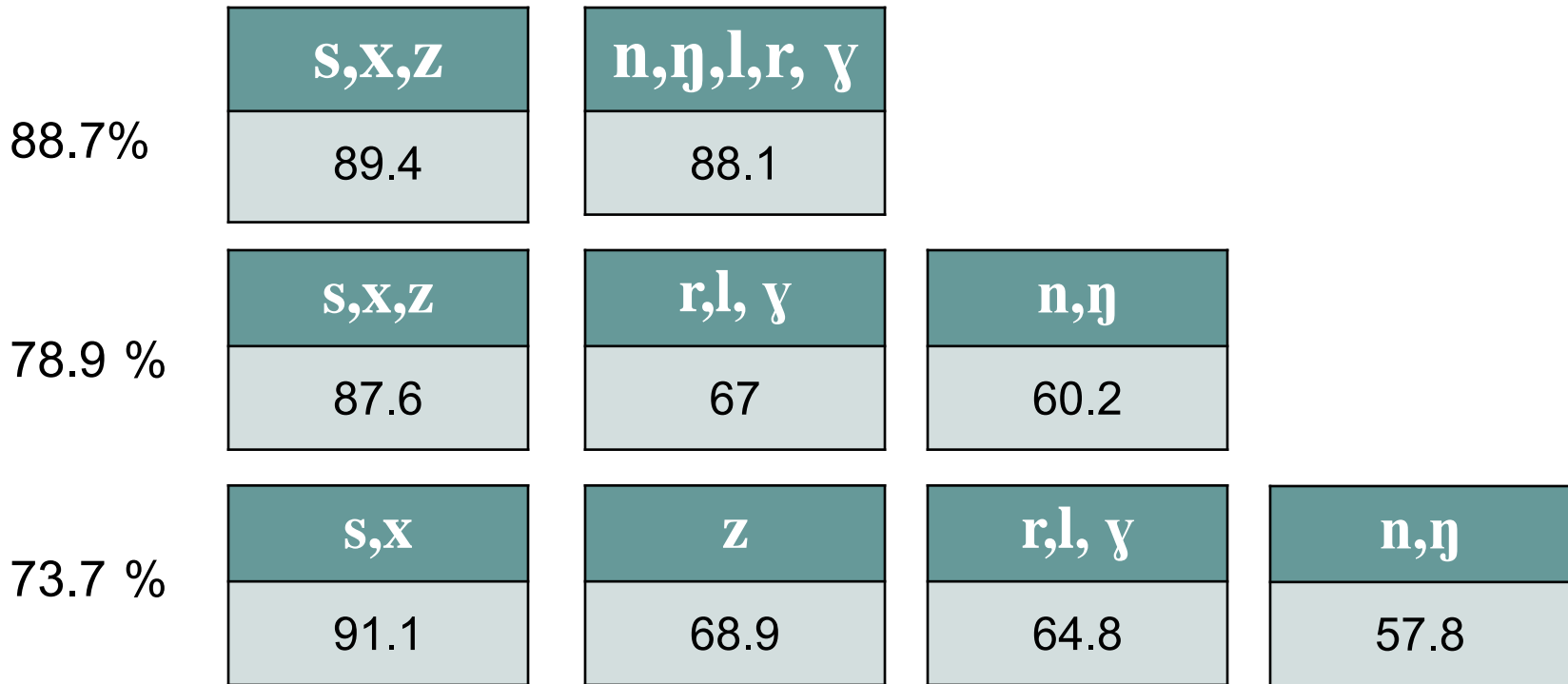

- ตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการจำแนกกลุ่มคือ
 - A1 (เฉพาะช่วง 60%สุดท้าย)
 - ค่าความเข้ม (เฉพาะช่วง 20%สุดท้าย)

แต่ ทั้งค่าความเข้มและ A1 ไม่สามารถแยกเสียง ร ออกจากเสียงก้องกังวานกลุ่มอื่นได้

- ค่าเฉลี่ยร้อยละของการพยากรณ์ถูก

ร้อยละของการพยากรณ์ประมาณ 50 - 60 % แสดงว่าไม่แม่นยำ

สรุป

- /y/ ควรจัดอยู่ในกลุ่มเสียงก้องกังวานร่วมกับ /r/, /l/, /n/, /ŋ/
- ลักษณะทางกลศาสตร์ร่วมกันของกลุ่มเสียง ร- คือ
 - ค่า A1 สูงในช่วง 60% ท้าย (แสดง [+sonorant])
 - ค่าความเข้มในช่วง 20% ท้าย (แสดงว่ามีพลังเสียงประจำคำสูง)

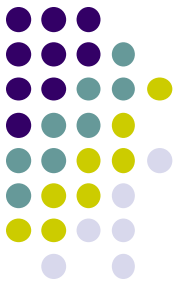

สรุป (ต่อ)

- ลักษณะร่วมเหล่านี้ด้วยตัวของมันเองไม่สามารถแยกเสียง ร- ออกจากเสียงพยัญชนะเสียงก้องกังวานอื่นๆได้ (แสดงถึงธรรมชาติของสัทลักษณะที่มีลักษณะ **binary**?)
- ลักษณะที่อาจใช้จำแนกเสียง ร- ออกจากเสียงก้องกังวานประเภทอื่นได้
 - ปริมาณกระแสลมจากโพรงจมูก ($[\pm\text{nasal}]$)
 - ค่าระยะจัดที่ความถี่กำหนดที่ 2 (A2) $[\pm\text{lateral}]$

กลุ่มเสียง ร- เป็นกลุ่มเสียงธรรมชาติเนื่องจาก

- มีพฤติกรรมทางสัทวิทยาเหมือนกัน
- มีลักษณะทางสัทศาสตร์เหมือนกัน

สิ่งที่ต้องทำต่อไป

- ทำการวิเคราะห์กลุ่ม (Cluster analysis) เพื่อยืนยันผลจากการทำการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Distant analysis)
- เขียนบทความเรื่อง ‘Rhotics as a phonological class : the Sgaw Karen case’
- นำเสนอที่ The 19th Manchester Phonology Meeting (May 2012)
- ตีพิมพ์ในวารสาร Laboratory Phonology

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- สร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการทำความเข้าใจประเด็นทางทฤษฎี ภาษาศาสตร์เกี่ยวกับกลุ่มเสียงธรรมชาติ (natural class) และความสัมพันธ์ระหว่างสัทศาสตร์และสัทวิทยามากขึ้น
- ช่วยสร้าง visibility ให้กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

รายการอ้างอิง

- Walsh Dickey, Laura.(1996) The Phonology of Liquids. Doctoral Dissertation, University of Massachusetts, Amherst. Amherst: GLSA.
- Lindau, Mona. (1985) The story of /r/. In: Victoria A. Fromkin(ed.),Phonetic Linguistics: Essays in Honour of Peter Laderfoged, 157-168. New York: Academic.
- Laderfoged, Peter and Maddieson, Ian.(1996) The sounds of the world's languages. Oxford: Blackwell.
- Brugman, Johanna. (ms.) Cornell University.
- Wiese, Richard. (2001) The phonology of /r/. in T. Alan Hall (ed.). Distinctive Feature Theory. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Parker, Stephen. (2002) Quantifying sonority. Doctoral Dissertation, University of Massachusetts, Amherst. Amherst: GLSA.
- The phonology of Sgaw Karen with comparisons with Thai (1983)

- ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม บ้านเซเวียร์ (JESS). (2005) Lix Pgaz K'nyau Av Hta. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม บ้านเซเวียร์.
- สุริยา รัตนกุล, วิรัช นิยมธรรม และ โสภณา ศรีจำปา.(2529) พจนานุกรมภาษาไทย-กะเหรี่ยงสะกอ. บัณฑิตวิทยาลัยและสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติ.

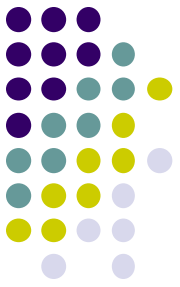

ขอขอบคุณ

- กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
- ศ. ดร. ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ
- พ่อหลวงณรงค์ชัย มือแป และนางสาววิไลมือแป
- ชวคล เกตุแก้ว, ธนศักดิ์ ศิริคะเนรัตน์, ศุภลักษณ์ เตชะเจริญรุ่งเรือง, สาวิตรี บุญพัชรนนท์
- พี่จำ, พี่นูน, ผักกาด, เมย์, ฝน, แบงค์